

VILÁG- TÖRTÉNET

5. (37.) évfolyam 2015. 1.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZET FOLYÓIRATA

- **BARABÁS GÁBOR**
VIOLA OPOLEI HERCEGNŐ ÉS KÁLMÁN SZLAVÓN HERCEG
- **GYÖRKÖS ATTILA**
MAGYAR–FRANCIA DIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOK
A KÉSŐ KÖZÉPKORBAN (1457–1490)
- **CSÁKÓ JUDIT**
MAGYARORSZÁGI MESTER A FRANCIA ERETNEKEK ÉLÉN?
- **PÉTERFI BENCE**
A MAGYAR KIRÁLYSÁG ÉS A BAJOR HERCEGSÉG
DIPLOMÁCIAI-POLITIKAI KAPCSOLATAI A 15–16. SZÁZADBAN
- **SZEMLE**
VARGA SZABOLCS, KELENHEGYI ANDOR ÍRÁSAI

VILÁGTÖRTÉNET
A Magyar Tudományos Akadémia
Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézetének folyóirata

Szerkesztők
Bottoni Stefano (felelős szerkesztő)
Bíró László (szerkesztő), Farkas Ildikó, Martí Tibor,
Skorka Renáta (rovatvezetők)
Katona Csaba (olvasószerkesztő)

Szerkesztőbizottság
Glatz Ferenc (elnök), Anderle Ádám, Borhi László,
Erdődy Gábor, Fischer Ferenc, Fodor Pál, Klaniczay Gábor,
Majoros István, Papp Imre, Pók Attila, Poór János

5. (37.) évfolyam 2015. 1.

TARTALOM

A középkori diplomácia és a Szentszék (Skorka Renáta)	1
<i>Tanulmányok</i>	
Barabás Gábor: Viola opolei hercegnő és Kálmán szlavón herceg. Egy historiográfiai vita margójára	5
Maléth Ágnes: Gui de Boulogne magyarországi itineráriuma	29
Uhrin Dorottya: Kutyafejűek és marhalábúak. 13. századi mongol kifejezések a Historia Tartarorumban	43
Györkös Attila: „Hosszú és érett mérlegelés után beleegyezett a szövetségbe.” Magyar–francia diplomáciai kapcsolatok a késő középkorban (1457–1490)	61
Csákó Judit: Magyarországi mester a francia eretnekek élén? Néhány megjegyzés az 1251. évi pásztorkeresztes mozgalom történetének elbeszélő forrásaihoz	79
<i>Műhely</i>	
Péterfi Bence: A Magyar Királyság és a Bajor Hercegség diplomáciai-politikai kapcsolatai a 15–16. században. Hungarikakutatók a müncheni levél- és kéziratárakban	113
<i>Visszhang</i>	
Lővei Pál: Zsigmond király Konstanzban, 2014	145
<i>Szemle</i>	
Régi egregiusok (Varga Szabolcs)	153
Megtérés a kontextushoz (Kelenhegyi Andor)	157
Rendiség és honvédelem Horvátországban és Szlavóniában a 16. században (Varga Szabolcs)	160

Jelen számunkat Skorka Renáta szerkesztette.

CONTENTS

Medieval Diplomacy and the Holy See (Renáta Skorka)	1
<i>Studies</i>	
Gábor Barabás: Duchess Viola of Opole and Coloman, Duke of Slavonia. Contribution to a Historiographical Dispute	5
Ágnes Maléth: Some Remarks on the Itinerary of Cardinal Gui de Boulogne in Hungary	29
Dorottya Uhrin: The Dog-headed, Cow-footed Men. Mongolian Words in the Historia Tartarorum	43
Attila Györkös: "After long and mature deliberation, he accepted the alliance." Franco-Hungarian Diplomatic Relations in the Late Middle Ages (1457-1490)	61
Judit Csákó: A Hungarian Master at the Head of the French Heretics? Some Remarks on the Narrative Sources of the Movement of the Pastoureaux in 1251	79
<i>Workshop</i>	
Bence Péterfi: Diplomatic and Political Relations between the Kingdom of Hungary and the Duchy Bavaria in the 15 th and 16 th Centuries	113
<i>Echo</i>	
Pál Lővei: King Sigismund in Konstanz, 2014	145
<i>Book Reviews</i>	
Old "Egregii" (Szabolcs Varga)	153
Converting to the Context (Andor Kelenhegyi)	157
Estates and Defence in Croatia and Slavonia in the 16 th Century (Szabolcs Varga)	160

SZERZŐINK

Barabás Gábor, PhD, tudományos munkatárs, Pécsi Tudományegyetem BTK • Csákó Judit, tudományos segédmunkatárs, MTA BTK Történettudományi Intézet • Györkös Attila, PhD, egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem BTK • Kelenhegyi Andor, doktorandusz, Közép-európai Egyetem (CEU) • Lővei Pál, az MTA doktora, tudományos tanácsadó, MTA BTK Művészettörténeti Intézet • Maléth Ágnes, doktorandusz, Szegedi Tudományegyetem BTK • Péterfi Bence, fiatal kutató, MTA BTK Történettudományi Intézet • Skorka Renáta, PhD, tudományos munkatárs, MTA BTK Történettudományi Intézet • Uhrin Dorottya, doktorandusz, Eötvös Loránd Tudományegyetem BTK • Varga Szabolcs, PhD, főiskolai docens, Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola

Gui de Boulogne magyarországi itineráriuma

A középkori Magyar Királyság történetéből számos példát ismerünk a pápai politika kiküldött követek, azaz legátusok személyén keresztül történt megnyilvánulására.¹ Bár általánosságban elmondható, hogy a legátusok neve, megbízatásuk időpontja és legfontosabb rendelkezéseik régóta ismertek a magyar történettudományban, valójában részletekbe menően csak igen kevés követ életútját és tevékenységét vizsgálták. Különösen jellemző e megállapítás az Anjou-korra,² hiszen az I. Károly magyar király (1301–1342) trónra jutását és hatalmának megszilárdítását segítő két pápai követ, Niccolò Boccassini 1301–1302 közötti, illetve Gentilis de Monteflorum 1308–1311 közé tehető magyarországi tevékenységét leszámítva nem áll rendelkezésünkre ilyen jellegű elemzés.³

A kevésbé feldolgozott követségek közé tartozik az 1348-ban VI. Kelemen pápa által I. (Nagy) Lajoshoz magyar uralkodóhoz (1342–1382) küldött bíboros, Gui de Boulogne⁴ legátusi tevékenysége is. Ennek legfőbb oka a bíboros magyarországi tartózkodásának rövidege és a kapcsolódó források csekély száma lehet. A korszak diplomáciai bonyodalmainak – mindenekelőtt a magyar uralkodó 1347-ben indított, első nápolyi hadjárata, amely esemény Gui de Boulogne követségének háttérét adta – jelentősége, valamint a szakirodalomban fellelhető, eddig tisztázatlan kérdések szükségessé teszik a követ személyét érintő alaposabb vizsgálatot. Mindenekelőtt a magyarországi tartózkodás szempontjából perdöntő 1349 májusa és októbere közötti időszak itineráriumának részletes feltárásával lehetővé válik eddigi ismereteink pontosítása. A bíboros által kiadott, mindmáig kevésbé vizsgált oklevelek összegyűjtésével továbbá képet alkothatunk azon ügyek jellegéről, amelyekkel a legátus a jelzett időszakban foglalkozott.

1 Köszönettel tartozom Kiss Gergelynek és Sebők Ferencnek a munkám során nyújtott segítségért.

2 A 13. századból több ilyen témájú kutatás is rendelkezésünkre áll, így Almási, 1993. 29–141.; Kovács, 2012; Kovács, 2013. 75–99.; Kiss, 2008. 271–285.; Érszegi, 2011. 16–31.; Rácz, 2011. 32–43. A 11–13. században Magyarországra küldött pápai megbízottak tevékenységének kutatására lásd: <http://delegatonline.pte.hu>.

3 Az Anjou-kori Magyar Királyság és a Szentszék kapcsolatait vizsgáló kutatások értékelése: Rácz, 1996. 55–81. A késő középkori legátusok tevékenységének vizsgálata kínálta – nagyobb részben – kiaknázatlan kutatási lehetőségekre újabban Werner Maleczek hívta fel a figyelmet. Maleczek, 2003. 37.

4 A magyar történeti szakirodalomban a latin nyelvű oklevelekből átvett Guido névváltozat használata terjedt el. Jelen tanulmány a francia szakirodalomban alkalmazott Gui névváltozatot alkalmazza.

Gui de Boulogne magyarországi megbízatása

Gui de Boulogne kiterjedt európai kapcsolatrendszerrel rendelkező családból származott,⁵ s ez a tény vélhetően hozzájárult későbbi legátusi megbízatásához.⁶ VII. Róbert auvergne-i és boulogne-i gróf⁷ másodszületett fiaként Gui az egyházi hierarchiában már fiatalon fontos pozíciókat töltött be: 1323-tól reimsi kanonok, 1340-től pedig Lyon érseke volt.⁸ Bíborossá 1342. szeptember 20-án VI. Kelemen pápa nevezte ki.⁹ A 14. század hatvanas éveire a Capetingek Valois-ágával és a Luxemburg-családdal egyaránt rokonságban álló bíboros a Szentszék legtapasztaltabb diplomatájává nőtte ki magát.¹⁰ Neve a Nápolyi Királyság ügyeivel kapcsolatban először 1345 decemberében merült fel. A francia királyné közbenjárására a pápa a bíborost kívánta megbízni, hogy I. Károly magyar király középső fiának, a nápolyi trón várományosának, András hercegnek 1345. szeptember 18-ról 19-re virradó éjszaka, Aversában bekövetkezett halálának körülményeit kivizsgálja. A bíboros azonban 1346 februárjában, illetve márciusában eddig ismeretlen indokkal kimentette magát a feladat alól, azt sem zárhatjuk ki, hogy a Capetingek Anjou-ágához tartozó nápolyi és magyar uralkodók közötti viszályba a mindkét félhez fűződő családi érintettsége miatt nem kívánt beavatkozni.¹¹ Ennek ellenére később, a konzisztórium 1348. november eleji döntése alapján Gui de Boulogne mégis legátusi kinevezést kapott Lombardián és több főegyházmegyén (Salzburg, Aquileia, Milánó, Zára), illetve egyházmegyén (Bologna, Ferrara, Pavia) kívül a Magyar Királyság területére is.¹² Gui megbízatása is kettős jellegű volt, mint a pápai legátusoké általában: diplomáciai feladatai közé tartozott, hogy Észak-Itáliában stabilizálja a pápai hatalom helyzetét, valamint rávegye a magyar királyt az András herceg meggyilkolásában valószínűsíthetően részes I. Johanna nápolyi királynővel (1343–1382) történő békekötésre.¹³ Ezenkívül Gui de Boulogne esetében is ismertek további *ad hoc*-jellegű egyházi, illetve egyházkormányzati intézkedések, amelyeknek egy ré-

5 Gui de Boulogne életéről francia nyelven több összefoglalás is született. Mollat, 1938. col. 101–106.; Guillemain, 1962. 202.; Maleczek, 2003. 43–44., 47–48.; Jugie, 1991. 261–357.

6 A források tanúsága szerint VI. Kelemen erősen bízott abban, hogy a rokon szálak, amelyek Gui de Boulogne-t IV. Károly német-római uralkodóhoz (1346–1378) és I. Lajoshoz fűzték, hozzásegítik majd a bíborost a pápai udvar céljainak eléréséhez. Jugie, 1989. 37. A VI. Kelemen által 1349. március végén megfogalmazott, a magyar királlyal történő tárgyalásokra vonatkozó instrukciói Gui de Boulogne-nak címezve: Otto, 1906. 370–372. (8. sz.)

7 Guillemain, 1962. 202. 117. lj. Gui de Boulogne születési dátuma teljes bizonyossággal nem állapítható meg, a feltételezett időpontok 1313, 1316 és 1317. Mollat, 1938. 101.; Jugie, 1991. 263. 5. lj.

8 Guillemain, 1962. 249.; HCMA I. 316.

9 Gui de Boulogne a VI. Kelemen által elsőként kinevezett bíborosok között volt, a római Szent Cecíliahoz címzett presbiter-bíboros lett. HCMA I. 18.; Jugie, 1989. 29–30.

10 Weiss, 2008. 133.

11 Nem lehet véletlen, hogy I. Lajos 1349 júniusában Velencéhez írott levelében vér szerinti rokonaként (consanguineum nostrum) említi a bíborost. Vö. Wenzel, 1875. II. 349. A legátus Johanna nápolyi királynőhöz fűződő kapcsolatot ugyanakkor jól érzékelteti VI. Kelemen azon levele, melyben a bíborost a királynő unokaöccseként (nepote prefate Regine) nevezi meg. Uo. 373.

12 Maleczek, 2003. 43.

13 Otto, 1906. 370–372.

sze az a *latere* kirendelésre visszavezethetően önálló hatáskörből fakadt, más részüket pedig VI. Kelemen különleges felhatalmazásai (*facultates*) tették lehetővé.¹⁴

Fraknoi Vilmos *Magyarország egyházi és politikai összeköttetései a római Szent-székkal* című munkájában röviden emlékezik meg Gui bíboros magyarországi tevékenységéről.¹⁵ Fraknoi elsősorban a VI. Kelemen által adott instrukciókra koncentrált, párhuzamosan mutatva be az Avignonban tartózkodó magyar követek és a pápa, illetve Gui és I. Lajos magyar király pozsonyi tárgyalásait. Gui itáliai tevékenységére egyáltalán nem tér ki: a legátus útvonalát csak Bécsbe történő megérkezésétől – amit krónikás forrásra hivatkozva 1349. június legelejére tesz – követi pontosabban nyomon. A bíboros Bécsben találkozott II. Albert osztrák herceggel, illetve a magyar királlyal, majd ez utóbbival utazott Pozsonyba, ahol a Nápolyi Királyság ügyeit érintő tárgyalásokat folytatták.¹⁶ Fraknoi lábjegyzetben említi azt a két oklevelet, amelyet a legátus a szerző szerint Magyarországon állított ki: az egyik 1349. június 12-én, a másik július 18-án kelt.¹⁷ Gui követtségének végét Fraknoi 1349. szeptember végére teszi, amikor is a bíboros Ildebrandino Conti padovai püspököt hátrahagyva elutazott Magyarországról.¹⁸ Pór Antal Nagy Lajos című monográfiájában szintén érinti a legátus magyarországi útjának kérdését, június 7. és 13. közé helyezi a magyar király és a bíboros megállapodásának időpontját, ez utóbbi, egyébként téves dátum Pór szerint Gui Pozsonyból történő keltezésének napja.¹⁹ A legátus távozását Pór is 1349 őszére datálja: miután a padovai püspököt helyettesének nevezte ki, szeptember 27-én elhagyta az országot.²⁰

Gui de Boulogne bíboros életútjával és tevékenységével – beleértve magyarországi legátusi megbízatását is – újabban a kiváló francia történész, Pierre Jugie foglalkozott.²¹ Nevéhez kötődik a bíboros magyarországi útjának eddigi leg részletesebb feldolgozása.²² A nápolyi kérdésben Jugie nagyban támaszkodott Émile-Guillaume Léonard Johanna-életrajzára,²³ a magyarországi források tekintetében pedig elsősorban Augustin Theiner és Fejér György forráskiadásait használta.

14 Kiss, 2010. 195–201. Maleczek és Jugie szerint VI. Kelemen 1348. november 30-i kelettel körülbelül 70 bullát adott ki, amelyben Gui de Boulogne meghatalmazásait konkretizálta. Maleczek, 2003. 43.; Jugie, 1989. 38.

15 Fraknoi, 1901. 229–232.

16 Az *Annales Austriae Continuatio Zwetlensis IV* szerint: „*Eodem anno post penthecosten rex Ungarie et apostolice sedis legatus Wiennam conveniunt ad ducem Albertum qui occulta negotia inter se tractantes.*” *MGH SS.* 685. Ugyanitt a *Kalendarium Zwetlense* is említi az 1349-es évnél a számunkra fontos eseményt, bár kevesebb információval: „*Tunc cardinalis legatus domini pape in Austria cum rege Ungarie colloquium habuit et multis gratiam fecit.*” *MGH SS.* 692.

17 Fraknoi, 1901. 382. (676. lj.) Amint alább lesz róla szó, e későbbi forrás már nem Magyarországon, hanem Klosterneuburgban kelt (1. táblázat 5. sz.), bár tény, hogy magyar ügyekkel foglalkozott.

18 Fraknoi, 1901. 232. Ildebrandino (neve előfordul Hildebrandus és Hildebrand alakban is) Conti 1319. június 27-től 1352. november 2-án bekövetkezett haláláig töltötte be Padova püspöki székét. *HCMA I.* 385–386.

19 Pór, 1892. 214.

20 Uo. 215.

21 Jugie, 1986, 1987, 1989, 1991.

22 Jugie, 1989. 10–50.

23 Léonard, 1932–1936.

Utóbbival kapcsolatban Jugie rámutat egy tévedésre, amely korábban félreértést is okozott. Mivel Fejér a bíboros 1349. október 10-én, Friesachban kelt oklevelét egyszer a helyes dátummal teljes átiratban,²⁴ majd pedig regeszta formájában 1342. október 10-re datálva²⁵ is közölte, Léonard azt feltételezte, hogy Gui de Boulogne kétszer is járt Magyarországon. Jugie helytálló észrevételéhez hozzátennem, hogy Fejér valójában háromszor, három eltérő keltezéssel adta ki ugyanazt a forrást: a friesachi oklevél ugyanis 1341. évi dátummal is szerepel.²⁶

Jugie mindenekelőtt igyekezett rekonstruálni Gui de Boulogne követségének útvonalát. Eszerint a bíboros 1349. január 15-én hagyta el az avignoni pápai udvart, január végén ért Milánóba, március 9-én Padovába, majd áthaladt Velenecén, április 13-án már Trevisóban volt, végül az Alpokon átkelve 1349. május végén–június elején érkezett meg Magyarországra.²⁷ A Jugie által összeállított részletes itineráriumot kiegészíthetjük annyival, hogy 1349. április 26-án a legátus a Ceneda egyházmegyei San Salvatorében adott ki oklevelet,²⁸ vagyis Trevisótól északkelet felé vette az irányt és Udinet északról elkerülve folytatta útját. Akárcsak a magyar kutatók, Jugie is június második hetére (7. és 12. közé) teszi a bíboros és I. Lajos király pozsonyi megállapodását. Emellett Gui június–júliusi bécsi tartózkodásáról is megemlékezik, ahol a legátus a salzburgi egyháztartomány ferenceseitől és domonkosaitól hozzá érkezett panasszal kapcsolatban is rendelkezett.²⁹ Végül egy Fejér által közölt oklevélre hivatkozva 1349. szeptember 27. utánra teszi azt az időpontot, amikor a bíboros elhagyta a Magyar Királyságot. E forrás valóban Esztergomban kelt, de kiadója Ildebrandino Conti padovai püspök (1. táblázat 19. sz.).

Az internetes adatbázisok ma már lehetővé teszik, hogy a téma forrásbázisát olyan dokumentumok bevonásával bővítsük ki, amelyek korábban elkerülték a történészek figyelmét. Ha felülvizsgáljuk a bíboros-legátus itineráriumának 1349 májusa és októbere közé eső szakaszát, a források szisztematikus rendezésével két vitatható pontra tudunk rávilágítani Gui de Boulogne magyarországi követségét illetően. Egyrészt a fent említett szerzők úgy gondolták, hogy a bíboros 1349. szeptember végén hagyta el Magyarországot. Másrészt a történészek korábban azt feltételezték, hogy a legátus Magyarországról Itáliába ment, vagyis többé-kevésbé ugyanazon az útvonalon haladt visszafelé, mint amelyiken érkezett. Amint azt a későbbiekben látni fogjuk, egyik elgondolás sem állja meg a helyét.

24 CD IX/1. 681–682.

25 CD IX/1. 73.

26 CD VIII/4. 509–511.

27 Jugie, 1989. 39–45.

28 IV. Károly kérésére Albert von Hohenlohe würzburgi prépostot felmenti minden egyházi büntetés alól, amit a würzburgi püspöki szék önkényes elfoglalása miatt magára vont. VI. Kelemen erre 1349. január 23-án adott engedélyt a bíborosnak. *MGH Const.* 82., 215–216.

29 Jugie, 1989. 49–50.

A legátus magyarországi útjának vizsgálata

Gui de Boulogne Bécsbe érkezésének dátumát, ahogyan korábban említettem, egy elbeszélő forrásból hozzávetőlegesen ismerjük. Fraknoi és Jugie is május legvégére vagy június legelejére teszi ezt a dátumot, hiszen a krónikás szerint a bíboros, illetve I. Lajos magyar király pünkösöd után (*post penthecosten*), vagyis május 31-ét követően érkeztek meg Bécsbe, II. Albert osztrák herceghez. Ezt az információt alátámasztani látszanak I. Lajos oklevelei is, ezek keltezési helyei alapján ugyanis úgy tűnik, a király május 27-én még Budán, június első hetében ugyanakkor már Pozsonyban tartózkodott.³⁰ Fraknoi szerint I. Lajos június 5-től állította ki okleveleit Pozsonyban, valójában az első pozsonyi forrás június 2-án kelt.³¹ A magyar király és a legátus igen rövid időt töltött Bécsben, éppen ezért igen valószínűnek tűnik, hogy a tárgyalások a Nápolyi Királyságról már az osztrák fővárosban elkezdődtek. Emellett tudjuk azt is, hogy június 7-én a magyar király Pozsonyból írt Velencének levelet, melyben a köztársaságot arról is tájékoztatja, hogy a pápával megegyezést remél a legátussal jelenleg folyó tárgyalások révén.³² A források szerint az uralkodó még június 13-án is itt tartózkodott,³³ Gui bíboros pedig június 12-én szintén Pozsonyban állított ki oklevelet (*1. táblázat 1. sz.*).³⁴

A két tárgyaló fél között ez idő tájt megszületett megállapodást követően – amely több más feltétel mellett³⁵ elméletben 1350 karácsonyáig garantált volna fegyverszünetet a magyar uralkodó és a nápolyi királynő között – úgy tűnik, hogy Gui bíboros és a király nem töltött a szükségesnél több időt egymás társaságában. Lajossal ugyanis június 25-én már újra Budán,³⁶ a legátussal pedig június 27-én ismét Bécsben találkozunk (*1. táblázat. 3. sz.*). Ezt követően Gui már nem is tért vissza Magyarországra, hanem feladatát Ildebrandino Conti padovai püspökre bízta (*subdelegatio*), aki vélhetően márciusban csatlakozott a bíboroshoz, midőn az, ahogy fentebb már említettük, átutazott Padován.³⁷ A püspök vezetésével egy küldöttség szeptember 6-án felkereste Lajos király anyját, Erzsébet királynét Budán, majd Esztergomba mentek (*1. táblázat 18–22. sz.*). Sajnos nem lehet megállapítani, hogy a legátus és a püspök útjai mikor váltak ketté. Elképzelhető ugyanis, hogy Ildebrandino Pozsonyból, esetleg Lajos királlyal együtt egyenesen Budára ment, de az sem zárható ki, hogy Pozsonyból még Bécsbe a bíborossal tartott, majd a

30 Vö. DF 264063. Az adatbázisban 1349. május 28-i dátummal szerepel. Pünkösödvasárnap azonban a kérdéses esztendőben május 31-re esett, tehát az oklevél (*feria quinta proxima ante festum penthecostes*) május 27-én kelt.

31 DL 4051.

32 „...cum domino Papa ambicabiliter concordare speramus in presenti per Legatum fratrem”. Wenzel, 1875. II. 349.

33 DL 4053.

34 DF 207199.

35 Ezen feltételek közé tartozott a magyar seregek és Johanna szicíliai foglálásainak pápai kézre történő átadása, pápai egyetértéssel a nápolyi trón átjászsása a magyar király öccsének, István hercegnek, aki nőül venné Durazzói Károly herceg özvegyét, Máriát. Vö. Pór, 1892. 215.

36 DL 106890.

37 Ildebrandino számára nem voltak ismeretlenek a Nápolyi Királyság ügyei, hiszen 1346-ban már járt a pápa *nuntius*aként Johanna királynőnél. Fraknoi, 1901. 206.; Theiner, 1859. 725.

Magyar Királyságba visszatérve szakadt el a legátustól. Gui de Boulogne június 30-án még Bécsben adott ki oklevelet (1. táblázat 4. sz.), ezt követően viszont észak felé vette az irányt. Július közepétől augusztus közepéig a passai egyházmegyéhez tartozó Klosterneuburgban keltek oklevelei (1. táblázat 5–10. sz.). Augusztus végétől szeptember első hetéig pedig minden jel szerint az olmützi egyházmegyéhez tartozó Znojmban tartózkodott (1. táblázat 11–12., 14., 16–17. sz.). Vélhetően innen indult újra Itália felé: október 10-én a salzburgi egyházmegyéhez tartozó Friesachban rendelkezett az Esztergom főegyházmegyei ófalui egyház *incorporatió*ját illetően (1. táblázat. 23. sz.).

Annak ellenére, hogy VI. Kelemen pápa különleges jelentőséget tulajdonított a Lajos királlyal, Nápoly ügyében folytatandó tárgyalásoknak, a bíboros magyarországi látogatása igen rövidnek tűnhet. Az eddigi feltevésekkel ellentétben ugyanis Gui de Boulogne nem 1349 őszén, hanem közvetlenül a pozsonyi tárgyalásokat követően, tehát még 1349 júniusában elhagyta az országot. A gyors távozást magyarázhatja, hogy a tárgyaló felek viszonylag hamar konszenzusra jutottak. Ugyanakkor az sem zárható ki, hogy a magyar király előre tudta: a megállapodást nem fogja betartani, de a legátust sikerült ennek ellenkezőjéről meggyőznie.³⁸ A valódi motivációkat források hiányában valószínűleg nem fogjuk megismerni, azt azonban mindenképpen bizonyosan állíthatjuk, hogy Gui de Boulogne a nápolyi-magyar konfliktus rendezését távolságtartóbban kezelte, mint a legátusi kinevezés révén ráháruló egyéb feladatokat. Ezt támaszthatja alá az a két tény, hogy – mint azt fentebb már említettük – 1346-ban elhárította a magyarországi megbízatást és ugyanígy tett 1350 májusában, amikor a pápa a fegyverszünet megszegése miatt újra Lajos királyhoz kívánta küldeni.³⁹

A Magyar Királyságból Gui de Boulogne nem sietett vissza a pápai udvarba, 1349 nyarának és őszének nagy részét az osztrák tartományokban, illetve a Cseh Királyság területén töltötte. Klosterneuburgi és znojmoi tartózkodása, úgy tűnik, hosszabb és forrásgazdagabb is (1. táblázat 5–12., 14., 16–17. sz.), mint a magyarországi. Az említett két városban kiadott oklevelek szinte mindegyikében a passai egyházmegyéhez tartozó, elsősorban kolostorok javára történő *incorporatió*król rendelkezett.⁴⁰ A források által megőrzött ügýtípusok homogenitása miatt elképzelhetőnek látszik, hogy a legátus e rendelkezésekkel a pápai politika egy másik fontos célját igyekezett szolgálni: IV. (Bajor) Lajos német-római uralkodó (1314–1347) korábbi híveinek újbóli megnyerését a pápa számára, vagyis a Wittelsbach-párt gyengítését. Bajor Lajos ugyanis római koronázása után több területre is ki tudta terjeszteni a Wittelsbach-ház uralmát,⁴¹ amely még 1347 októberében bekövetkezett halála után is hatással volt az erőviszonyokra. A Wittelsbach császár egyházpolitikájára pedig jellemző volt, hogy a kolostoroknak és szerzetesrendeknek adott privilégiumokkal igyekezett tompítani az ellene irányuló pápai intézkedéseket és biztosí-

38 Pierre Jugie veti fel ezt a magyarázatot. Jugie, 1989. 45–46.

39 Fraknói, 1901. 233. A pápa levele a bíboroshoz: Theiner, 1859. 784–785.

40 A passai egyházmegye forrásaira lásd: Lenzenweger, 1974.

41 Tirol, Alsó-Bajorország és Brandenburg voltak azok a területek, amelyekre IV. Lajos kiterjesztette a Wittelsbach-ház befolyását. Benker, 1997. 218–223., 251–258.

tani saját belpolitikai bázisát.⁴² A passauai egyházmegye ráadásul a Bajor Lajos fiai által kormányzott Bajor Hercegség területén feküdt,⁴³ ahol a pápaságnak érdekében állhatott befolyásának erősítése.⁴⁴

Gui de Boulogne 1349. évi útja során a már említett *incorporatiók* mellett elsősorban pénzügyi kérdésekben rendelkezett, a tizedek beszedéséről és a küldöttség ellátásáról gondoskodott. A legátus és kísérete költségeinek legnagyobb részét a fennmaradt források tanúsága szerint a salzburgi érsekség volt hivatott biztosítani. Noha az eddigi kutatások érthető okokból elsősorban Gui de Boulogne itáliai és magyarországi megbízatására, valamint a pápai diplomáciában később betöltött szerepére koncentrálnak, a passauai egyházmegyével kapcsolatban hozott döntéseinek – melyek szintén szerves részét képezték követi tevékenységének – részletesebb vizsgálata egyelőre várat magára.

1. táblázat

Gui de Boulogne bíboros legátusi útjához kapcsolódó források az 1349. május–október közötti időszakban

	Dátum	Kiadó	Kiadás helye	Tartalom	Eredeti	Kiadás
1.	1349. jún. 12.	Gui de Boulogne	Pozsony	Megbízta a somogyi Szent Egyed-kolostor apátját és a győri prépostot, hogy a pannonhalmi apátságnak járó tizedek megfizetését a megyei hatóságoktól kényszerítsék ki, ellenkező esetben idézzék őket eléje Pozsonyba.	DF 207199	CD IX/1. 680–681. (nem teljes átirat)
2.	1349. jún. 20.	Gui de Boulogne	Bécs	Felszólítja a salzburgi érseket, hogy a dokumentum kézhez vétele után 60 napon belül a legátusnak járó 6000 aranyforint <i>procuratiót</i> ő és <i>suffraganeusai</i> fizessék meg: 1400-1400 aranyforintot fizessen az érsek és a passauai püspök, a többi 3200 forintot az alárendelt egyházak.	Bayerisches Hauptstaatsarchiv, Urkunden der Kloster Raitenhaslach Nr. 472, http://monasterium.net/mom/DE-BayHStA/KURaitenhaslach/1349_06_20/charter	–

42 Kaufhold, 1994. 170–171. Jó példa erre az Ágoston-rend IV. Sándortól (1254–1261) 1255-ben kapott privilégiumainak megerősítése a Német-római Császárság területén 1339-ben. Weech, 1863. 190–191.

43 Pontosabban Alsó-Bajorországhoz, de a két bajor hercegséget az alsó-bajorországi Wittelsbach-ág kihalása miatt 1340-ben IV. Lajos egyesíteni tudta. Bajor Lajos örökösei az 1349. szeptember 12-én megkötött landsbergi szerződésben osztották fel újra a Bajor Hercegséget. Benker, 1997. 236–242.; Spindler, 1988. 199–200.

44 Jugie szerint VI. Kelemen Bajor Lajos egykori híveinek kibékítésével igyekezett ellensúlyozni IV. Károly megnövekedett hatalmát. Jugie, 1989. 49.

	Dátum	Kiadó	Kiadás helye	Tartalom	Eredeti	Kiadás
3.	1349. jún. 27.	Gui de Boulogne	Bécs	Felszólítja a győri prépostot, hogy kényszerítse ki, hogy világi bíróságok elé ne idézzék meg a pannonhalmi apátot.	DF 207169 http://monasterium.net/mom/HU-PBFL/PannHOSB/1340_VI_27/ charter?q=guido%20legatus (tévesen 1340. évi dátummal)	-
4.	1349. jún. 30.	Gui de Boulogne	Bécs	Megbízta a passai püspököt, hogy végezze el az allandi plébániatemplom teljes jogú <i>incorporatió</i> ját a heiligenkreuzi apátság részére, ha igaznak bizonyulnak a kérelemben előadott körülmények.	Stiftsarchiv Heiligenkreuz, http://monasterium.net/mom/AT-StiAH/HeiligenkreuzOCist/1350_VI_30/ charter (Weis alapján 1350. évi dátummal)	Weis, 1859. 210–211. (1350. évi dátummal)
5.	1349. júl. 18.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	A pozsonyi és a nagyszombati apácákat Erzsébet királyné közbenjárására felmenti az őt megillető <i>procuratio</i> alól.	DL 4061	AO V. 307.
6.	1349. júl. 28.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	Megerősíti Albert passai püspök rendelkezését, mely szerint a waldkircheneri plébániatemplom <i>rectora</i> évi 14 dénárt tartozik fizetni a passai egyházmegyébe tartozó Ágoston-rendi Szent Florián-kolostornak.	Stiftsarchiv St. Florian, http://monasterium.net/mom/AT-StiASF/StFlorianCanReg/1349_VII_28/ charter	Urkundenbuch VII. 119–120.
7.	1349. júl. 28.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	Megerősíti a passai püspök rendelkezését a riedi plébániatemplom <i>incorporatió</i> járól az Ágoston-rendi Szent Florián-kolostor részére.	Stiftsarchiv St. Florian, http://monasterium.net/mom/AT-StiASF/StFlorianCanReg/1349_VII_28/ charter	Urkundenbuch VII. 193–194. (Hibásan 1350-es dátummal.)
8.	1349. aug. 1.	Gui de Boulogne	Klosterneuburg	Megbízta a passai püspököt, hogy védje a domonkosokat és a minoritákat Johannes Polliacus (Jean de Pouilly) tévtanaitól, különösen a gyónás gyakorlatát illetően, s ismerteti vele XXII. János 1321. júl. 24-i erre vonatkozó bulláját.	Minoriterkonvent Wien, http://monasterium.net/mom/AT-AWMK/WienOFMConv/54/ charter	-

	Dátum	Kiadó	Kiadás helye	Tartalom	Eredeti	Kiadás
9.	1349. aug. 4.	Gui de Boulogne	Kloster-neuburg	Megerősíti Albert passzai püspök adományát, amelyben a passzai káptalannak adta a zwentendorfi Szent István-egyházát.	Domkapitel Passau, http://monasterium.net/mom/DE-BayHStA/PassauDomkapitel/417/charter	-
10.	1349. aug. 18.	Gui de Boulogne	Kloster-neuburg	Megbízta Zwettl apátját, hogy vizsgálja felül az altenburgi apátság Röhrnbach és Strögen <i>incorporatió</i> jára vonatkozó kérelmének előadott körülmények igazságtartalmát.	Stiftsarchiv Altenburg, http://monasterium.net/mom/AT-StiAA/Urkunden/1349_VIII_18/charter	Burger 227–228.
11.	1349. aug. 25.	Gui de Boulogne	Znojmo	Megbízta a melki apátot, hogy vizsgálja ki Henrik prépost és a passzai egyházmegyéhez tartozó, Szent Ágoston-rendi waldhauseni konvent St. Georgen am Walde plébániatemplomának teljes jogú <i>incorporatió</i> jára vonatkozó kérelmét.	OÖLA Linz, Bestand Windhaag, http://monasterium.net/mom/WaldCanReg/1349_VIII_25/charter	Urkundenbuch VII. 126.
12.	1349. aug. 28.	Gui de Boulogne	Znojmo	Felszólítja a melki apátot, hogy vizsgálja ki a Benedek-rendi gleinkai apátság haidershofeni Szent Szeverin-plébániatemplom teljes jogú <i>incorporatió</i> jára vonatkozó kérelmének előadottakat.	OÖLA Linz, Bestand Gleink, http://monasterium.net/mom/AT-OOeLA/GleinkOSB/1349_VIII_28/charter	Urkundenbuch VII. 127.
13.	1349. aug. 31.	Otto, Zwettl ciszterci kolostor apátja		Beszámol Gui-nek a vizsgálat eredményéről. (Az oklevél végén Gui szept. 1-jén Znojmban kelt megjegyzésével.)	Stiftsarchiv Altenburg	Burger 228–229.
14.	1349. szept. 2.	Gui de Boulogne	Znojmo	Engedélyezi a strögeni plébániatemplom teljes jogú <i>incorporatió</i> ját az altenburgi Szent Lambert bencés apátság számára.*	Stiftsarchiv Altenburg, http://monasterium.net/mom/AT-StiAA/Urkunden/1347_IX_02/charter (Tévesen 1347. évi dátummal.)	Burger 229–230.

* 1350-ben II. Albert osztrák herceg német nyelvű oklevelében megerősíti az adományt. http://monasterium.net/mom/AT-StiAA/Urkunden/1350_III_01/charter.

	Dátum	Kiadó	Kiadás helye	Tartalom	Eredeti	Kiadás
15.	1349. szept. 3.	Ludovicus melki apát	Melk	Beszámol Gui-nek a gleinkí bencés apátság szerény bevételeiről.	OÖLA Linz, Bestand Gleink, http://monasterium.net/mom/AT-OOeLA/GleinkOSB/1349_IX_03/charter	Urkundenbuch VII. 128.
16	1349. szept. 4.	Gui de Boulogne	Znojmo	Engedélyezi St. Georgen am Walde plébániatemplom teljes jogú <i>incorporatióját</i> a waldhauseni konvent számára.	–	Urkundenbuch VII. 129–130.
17.	1349. szept. 6.	Gui de Boulogne	Znojmo	Engedélyezi a haidershofeni plébániatemplom teljes jogú <i>incorporatióját</i> a gleinkí apátság számára.	OÖLA Linz, Bestand Gleink, http://monasterium.net/mom/AT-OOeLA/GleinkOSB/1349_IX_06/charter	Urkundenbuch VII. 130–131.
18.	1349. szept. 6.	Ildebrandino Conti padovai püspök	Buda	Guillaume de la Jugie ellátásának (utólagos), a Negroponte megsegítésére kivetett tized behajtása.	DF 248989	MES III. 696.
19.	1349. szept. 27.	Ildebrandino Conti padovai püspök	Esztergom	VI. Kelemen 1348. november 30-i oklevele a magyar egyháziakhoz: tájékoztatás legációjáról, illetve annak Guido általi ismeretlen dátumú átírása.	DF 248988	CD IX/1. 686–689., MES III. 697–698.
20.	1349. szept. 28.	Ildebrandino Conti padovai püspök	Esztergom	Ildebrandino, Miklós (OESA), Lajos (laoni kanonok), Gui legátus megbízottjai ellátási költségének megtérítése.	DF 248986	CD IX/1. 689–692., MES III. 699–700., AO V. 339.
21.	1349. szept. 28.	Ildebrandino Conti padovai püspök	Esztergom	Gui legátus megbízottja ellátási költségének megtérítése	DF 248987	MES III. 700–701.
22.	1349. szept. 28.	Ildebrandino Conti padovai püspök	Esztergom	Ildebrandino padovai püspök, valamint Pál és Lajos landuni kanonokok, Guido pápa prokurátorai, szentszéki követek nyugtázzák, hogy Csanád esztergomi érsektől 414 aranyforintot átvettek.	DL 4079	AO V., 325–326., CD IX/1. 689.
23.	1349. okt. 10.	Gui de Boulogne	Friesach	A lehnici karthauzi kolostor perjelének kérésére engedélyezi az ófalui (Antiqua villa) plébániaegyház teljes jogú bekebelezését (<i>incorporatio</i>).	DF 266968 Átirat: DL 8524, DL 36773	–

Forrás- és irodalomjegyzék

1. Kiadatlan források

DF

Magyar Nemzeti Levéltár, Országos Levéltár, Diplomatikai Fényképgyűjtemény

DL

Magyar Nemzeti Levéltár, Országos Levéltár, Diplomatikai Levéltár

2. Kiadott források

AO

1878–1920 *Anjou-kori okmánytár. Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis*. I–VII. Szerk.: Nagy Imre–Tasnádi Nagy Gyula. Bp., 1878–1920.

Burger

1865 *Urkunden der Benedictiner-abtei zum heiligen Lambert in Altenburg, Nieder-Österreich K. O. M. B. vom Jahre 1144 bis 1522*. Gesammelt v. Burger, Honorius. Wien, 1865.

CD

1829–1844 *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*. I–XI. Studio et opera Georgii Fejér. Budae, 1829–1844.

HCMA

1913–1967 *Hierarchia catholica medii aevi, sive Summorum pontificum, S. R. E. cardinalium, ecclesiarum antistitum series ab anno 1198 usque ad annum perducta e documentis tabularii praesertim*. Vaticani collecta, digesta, edita per Conradum Eubel. 6 vols. Monasterii, 1913–1967.

Lenzenweger

1974 *Acta Pataviensia Austriaca. Vatikanische Akten zur Geschichte des Bistums Passau und der Herzöge von Österreich*. Bd. 1: *Klemens VI. (1342–1352)*. Hrsg. v. Lenzenweger, Josef. Wien, 1974.

MES

1874–1924 *Monumenta ecclesiae Strigoniensis*. I–IV. Ordine chron. Disposuit, dissertationibus et notis illustravit Ferdinand Knauz–Ludovicus Crescens Dedek. Strigonii, 1874–1924.

MGH Const.

1973–1984 *Monumenta Germaniae Historica. Constitutiones et acta publica imperatorum et regum*. T. IX. 1349. Bearb. v. Kühn, Margarete. Weimar, 1973–1984.

MGH SS

1851 *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores in Folio*. 9. [Chronica et annales aevi Salici]. Hrsg. v. Pertz, Georg Heinrich u. a. Hannover, 1851.

Otto

1906 Otto, Hans: *Die Eide und Privilegien Heinrichs VII. und Karls IV. mit ungedruckten Aktenstücken*. In: *Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken*. Hg. Königliches Preußisches historisches Institut in Rom. Bd. 9. Rom, 1906. 316–378.

Theiner

1859–1860 *Vetera Monumenta historia Hungaricam sacram illustrantia*. I– II. Collecta ac serie chronologica disposita ab Augustino Theiner. Romae, 1859–1860.

Urkundenbuch

1876 *Urkundenbuch des Landes ob der Enns*. Bd. VII. 1347–1360. Bearb. v. Trinks, Erich–Sturmberger, Han. Wien, 1876.

Weech

1863 Sechzig Urkunden Kaiser Ludwigs des Bayern. Mitgetheilt von Friedrich von Weech. In: *Oberbayerisches Archiv für vaterländische Geschichte*, 23. (1863) 143–214.

Weis

1859 *Urkunden des Cistercienserstiftes Heiligenkreuz im Wiener Walde*. Bd. 2. Hg.: Weis, Johann Nepomuk. Wien, 1859.

Wenzel

1874–1876 *Magyar diplomáciai emlékek az Anjou-korból*. I–III. Szerk.: Wenzel Gusztáv. Bp., 1874–1876.

3. Szakirodalom

Almási

1993 Almási Tibor: Egy ciszterci bíboros a pápai világhatalom szolgálatában. Pecorari Jakab bíboros magyarországi legációja. In: *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 5. (1993) 1–2. sz. 29–141.

Benker

1997 Benker, Gertrud: *Ludwig der Bayer. Ein Wittelsbacher auf dem Kaiserthron (1282–1347)*. München, 1997.

Érszegi

2011 Érszegi Géza: A pápai diplomácia kezdeti lépései Károly Róbert trónra segítéséért. Miklós pápai legátus magyarországi működéséhez. In: *Károly Róbert és Székesfehérvár*. Szerk.: Kerny Terézia–Smohay András. Székesfehérvár, 2011. 16–31.

Fraknói

1901 Fraknói Vilmos: *Magyarország egyházi és politikai összeköttetései a római Szent-székkal*. Bp., 1901.

Guillemain

1962 Guillemain, Bernard: *La cour pontificale d'Avignon (1309–1376). Étude d'une société*. Paris, 1962.

Jugie

1986 Jugie, Pierre: Le cardinal Gui de Boulogne (1316–1373): biographie et étude d'une familia cardinalice. In: *École nationale des chartes. Positions des thèses par les élèves de la promotion*. Paris, 1986. 83–92.

1987 Jugie, Pierre: L'activité diplomatique du cardinal Gui de Boulogne en France au milieu du XIVe siècle. In: *Bibliothèque de l'École des chartes*, 145. (1987) 1. sz. 99–127.

1989 Jugie, Pierre: La légation du cardinal Gui de Boulogne en Hongrie et en Italie (1348–1350). In: *Il Santo. Rivista di storia, dottrina ed arte*, 2. (1989) 10–50.

1991 Jugie, Pierre: Le vicariat impérial du cardinal Gui de Boulogne à Lucques en 1369–1370. In: *Mélanges de l'École française de Rome. Moyen Age-Temps modernes*, 103. (1991) 1. sz. 261–357.

Kaufhold

1994 Kaufhold, Martin: *Gladius spiritualis. Die päpstliche Interdikt über Deutschland in der Regierungszeit Ludwigs des Bayern (1324–1347)*. Heidelberg, 1994.

Kovács

2012 Kovács Viktória: *Alter ego domini papae Nicolai III. Fülöp fermói püspök, szentszéki legátus magyarországi tevékenysége (1279–1281)*. [Kézirat.]

2013 Kovács Viktória: *Causae coram nobis ventilatae. Adalékok Gentilis de Monteflorum pápai legátus magyarországi egyházi bírászkodási tevékenységéhez (1308–1311)*. In: *Kor-szak-határ: A Kárpát-medence és a szomszédos birodalmak (900–1800). A PTE BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola Közép- és Koraiújkori programjának I. konferenciája*. Szerk.: Font Márta–Fedeles Tamás–Kiss Gergely. Pécs, 2013. 75–99.

Kiss

2008 Kiss Gergely: *A pápai legátusok és a magyar egyházjog az Anjou-kor elején (1298–1311)*. In: *Pécsi történeti katedra. Cathedra historica Universitatis Quinqueecclesiensis*. Szerk.: Csabai Zoltán, Dévényi Anna, Fischer Ferenc, Hahner Péter, Kiss Gergely, Vonyó József. Pécs, 2008. 271–285.

2010 Kiss Gergely: *Pápai legátusok a XI–XIII. századi Magyarországon (diplomácia, egyház-kormányzat és egyházjog)*. In: *„Fons, skepsis, lex.” Ünnepi tanulmányok a 70 esztendőes Makk Ferenc tiszteletére*. Szerk.: Almási Tibor–Révész Éva–Szabados György. Szeged, 2010. 195–201.

Léonard

1932–1936 Léonard, Émile-Guillaume: *Histoire de Jeanne Ire, reine de Naples, comtesse de Provence, 1343–1382*. I–III. Paris–Monaco, 1932–1936.

Maleczek

2003 Maleczek, Werner: *Die päpstlichen Legaten im 14. und 15. Jahrhundert*. In: *Gesandtschafts- und Botenwesen im spätmittelalterlichen Europa*. Hrsg. v. Schwinges, Rainer C.–Wriedt, Klaus. Ostfildern, 2003. 33–86.

Mollat

1938 Mollat, Guillaume: *Boulogne (Gui de)*. In: *Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastique*. T. 10. *Bouillon–Bzovius*. Paris, 1938. col. 101–106.

Pór

Pór Antal: *Nagy Lajos 1326–1382*. Bp., 1892.

Rácz

1996 Rácz György: *Az Anjou-ház és a Szentszék*. In: *Magyarország és a Szentszék kapcsolatának ezer éve*. Szerk.: Zombori István. Bp., 1996. 55–81.

2011 Rácz György: *Gentilis és Károly. Levélírás Pozsonyban, koronázás Fehérvárott, a papír megjelenése Magyarországon*. In: *Károly Róbert és Székesfehérvár*. Szerk.: Kerny Terézia–Smohay András. Székesfehérvár, 2011. 32–44.

Spindler

1988 *Handbuch der bayerischen Geschichte*. Bd. II. *Das alte Bayer. Der Territorialstaat vom Ausgang des 12. Jahrhunderts bis zum Ausgang des 18. Jahrhunderts*. Hrsg. v. Spindler, Max. München, 1988.

Weiss

2008 Weiss, Stephan: *Onkel und Neffe. Die Beziehungen zwischen Deutschland und Frankreich unter Kaiser Karl IV. und König Karl V. und der Ausbruch des Grossen Abendländischen Schismas*. In: *Regnum et Imperium: Die französisch-deutschen Beziehungen im 14–15. Jahrhundert. = Les relations franco-allemandes au XIVe et au XVe siècle*. Hrsg. v. Weiss, Stephan. München, 2008. (Pariser Historische Studien, 83.) 101–164.

ÁGNES MALÉTH

SOME REMARKS ON THE ITINERARY OF CARDINAL GUI DE BOULOGNE
IN HUNGARY

In 1348, cardinal Gui de Boulogne was appointed legate to Lombardy and to the Hungarian Kingdom by pope Clement VI. One of the primary aims of the cardinal's mission was to settle the conflict between Joanna I, queen of Naples (1344–1382) and Louis I, king of Hungary (1342–1382) which had been caused by the assassination of prince Andrew of Hungary. The paper discusses the cardinal's short, but very significant mission to Hungary. The author has laid a special emphasis on the reconstruction of his itinerary between spring and autumn of 1349, as the examination of previously unknown sources revealed contradictions in the former historiography.